

Helse- og Omsorgsdepartementet
E-post: postmottak@hod.dep.no

Justis- og beredskapsdepartementet
E-post: postmottak@jd.dep.no

Statsministerens kontor
E-post: postmottak@smk.dep.no

Lillestrøm, 26. April 2021

Krav om høringsrunde

Digitale vaksinepass og koronasertifikat reiser spørsmål som er så inngripende og prinsipielle at de ikke kan avgjøres av Regjeringen eller fagmyndighetene alene. Stortinget må inn i bildet, og det haster med å få holdt en åpen høringsrunde.

Foreningen Fritt Vaksinevalg fremmer med dette krav om at det planlagte regelverket for innføring av "vaksinepass" (inkludert "koronasertifikat") blir sendt ut på høring før det blir sluttbehandlet og eventuelt blir vedtatt.

Bakgrunnen for kravet er klare tegn på kortsiktig sektortenkning, eller "tunnelsyn", som vi ser hos Regjeringen og fagmyndighetene, i deres arbeid med koronaspørsmålene inkludert det å gjenåpne samfunnet raskest mulig.

Innføringene av de foreslåtte krav om å dokumentere vaksinasjons- eller smittestatus innebærer etableringen av et kontroll- og overvåkingssystem som vil bryte med grunnleggende menneskelige rettigheter og kan åpne opp for en utvidet og forlenget bruk.

Disse systemene kan ikke sammenliknes med de gule vaksinekortene som har vært i bruk i mange år for å dokumentere at man har blitt vaksinert i henhold til innreiselandets krav. (Gul feber).

Det nye er planene om digitalisering, standardisering på EU-nivå, reiserestriksjoner til land hvor det normalt skal være fri bevegelighet, samt planer om forskjellsbehandling innenlands mellom folk som har og ikke har slike pass.

Digitale vaksinepass kommer ikke bare til å ha de effektene som Regjeringen og fagmyndighetene ønsker seg. De kan - avhengig av hva som blir innholdet - få store utilsiktede samfunnsmessige konsekvenser. Det er mange av disse som krever ettertanke og balansegang, men tre som kan trekkes frem spesielt er: Personvernet, kravet om lovhjemmel, og kravet om forholdsmessighet.

- Folkehelseinstituttet (FHI) og Helsedirektoratet virker å mene at forholdet til personvernet er godt nok ivaretatt dersom den enkelte brukeren av et vaksinepass samtykker frivillig. Dette er tvilsom juss. Det vil f.eks. være svært vanskelig for brukerne å forstå hva de egentlig sier ja til, hvis det blir innført slike regler. Kravet til at samtykke skal være frivillig, er også vanskelig å se er oppfylt, hvis det å inneha slike pass blir gjort til vilkår for normal samfunnsdeltagelse. Her er det opplagt behov for lovregulering.
- Sentrale organer virker også å tro at regler om vaksinepass kan innføres ved forskrift. Dette er igjen tvilsom juss. Regler om rettigheter og plikter - herunder om forskjellsbehandling mellom forskjellige grupper av befolkningen - kan bare fastsettes når det er hjemmel i lov. Jo større inngrep det er snakk om, desto viktigere er det at reglene fastsettes av Stortinget som lovgiver, og ikke av Regjeringen eller fagmyndigheten.
- Grunnloven og Menneskerettighetene oppstiller i tillegg krav om forholdsmessighet mellom mål og midler, når myndighetene gjør inngrep i den private sfæren. I dette ligger ikke bare at inngrepet må ha et legitimt formål, men at det må være egnet til å ivareta det legitime formålet og at det ikke må gå lengre enn nødvendig. Inngrepet må også være proporsjonalt i snever forstand (*strictu sensu*). Det må ikke gripe inn i det grunnleggende vernet av menneskeverdet, og det må ikke være i strid med kravet til likhet for loven. Det sier seg selv at disse spørsmålene må vurderes grundig, når det gjelder å innføre regler som nettopp vil føre til en ulikhet for loven. I kravet om forholdsmessighet må det også legges til grunn en vitenskapelig fundert situasjonsbeskrivelse og konsekvensanalyse.

Selv om Forvaltningslovens høringsregler ikke gjelder direkte for Stortinget, så følger langt på vei de samme reglene av utredningsinstruksen (FOR-2016-02-19-184). Alle forslag til lov og forskrift og forslag til tiltak med vesentlige virkninger **skal** normalt legges ut på høring. Høring kan bare unnlates dersom den ikke vil være praktisk gjennomførbar, når den kan vanskeliggjøre gjennomføringen av tiltaket eller må anses som åpenbart unødvendig. Ingen av disse unntakene er aktuelle i denne saken.

Spørsmålet om reglene må ut på høring, og hvilke organer som har statsrettslig kompetanse til å innføre dem, har allerede vært vurdert av tung juridisk kompetanse. Professor Hans Petter Graver, stipendiat Mona Naomi Lintvedt, professor Anna Nylund og professor Kristin Bergtora Sandvik har gått samlet ut i pressen og understreket hvor viktig det er at dette blir gjort.

Konklusjoner:

- 1) På vegne av våre medlemmer krever vi at forslag om vaksinepass blir lagt ut på høring før de eventuelt blir vedtatt.**
- 2) Vi krever også at saken legges frem for Stortinget etter reglene for lovforslag. Det vil ikke bli godtatt hvis de blir forsøkt innført med forskriftsvedtak i Regjeringen eller hos fagmyndighetene.**

Med vennlig hilsen

Foreningen for Fritt Vaksinevalg
ved faggruppen

Kopi: Stortingsrepresentantene